

Botkyrka kommun

2023-08-28

1 (7)

Dnr-2022:3928

Uppföljningsbeslut

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för en
trygg miljö på nätet, fri från kränkningar vid
Rikstens skola i Botkyrka kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av avseende kvaliteten inom skolans främjande och förebyggande arbete för att skapa en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar vid Rikstens skola i Botkyrka kommun. Granskningen genomfördes under höstterminen 2022.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 25 november 2022, dnr 2022:3928.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Rikstens skola senast den 15 augusti 2023 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Botkyrka kommun har inkommit med en sådan redovisning den 18 augusti 2023 .

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Skolans främjande arbete

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten.

Skolinspektionen avslutar därmed granskningen.

Skolans förebyggande arbete

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten.

Skolinspektionen avslutar därmed granskningen.

Bakgrund

Skolans arbete för att främja en trygg miljö på nätet

Bedömningen var att rektorn behövde

- **Inleda ett främjande trygghetsarbete som omfattar nätet.**

I huvudmannens redovisning beskrivs att skolan har en ny rektor som under vårterminen påbörjat ett värdegrundsarbete som kommer fortsätta och fördjupas under läsåret 2023-2024. Att värdegrundsarbetet är ett prioriterat område kommer innebära att skolan kommer att ha lektionspass om vad som gäller på nätet och hur man kan skydda sig. Även vårdnadshavare kommer att involveras och få mer kunskaper genom att det hålls en föräldrakväll med temat *Vad gör våra barn och ungdomar på nätet?*

Lagar och regler, samt normer och språkbruk och diskrimineringsgrunder kommer systematiskt att behandlas och ingå i ett årshjul och en plan mot kränkande behandling kommer att tas fram.

I syfte att fortbilda personal och skapa en gemensam grund i arbetet har rektor också föreläst kring social inlärningsteori, förstärkning av positiva beteenden för att skapa en positiv kultur, auktoritativt ledarskap och förtroendefull relation. I samband med detta arbete har kränkningar på nätet berörts specifikt och en process för att skapa tydliga rutiner och få med detta i det systematiska kvalitetsarbetet har inletts.

Personalen har enligt huvudmannen uppfattat och uppskattat att det finns en tydlighet i det främjande arbetet och har gett uttryck för en positiv förväntan på det fortsatta arbetet på området. Den nya rektorns bedömning har varit att detta varit ett viktigt första steg, att få med sig personalen. Grunden för fortsatt arbete med skolans värdegrund och främjande och förebyggande trygghetsarbete är därmed enligt huvudmannen lagd.

Skolans förebyggande arbete för att förhindra kränkningar av elever på nätet

Bedömningen var att rektorn behövde

- **Utveckla skolans förebyggande och kartläggande arbete så att det även omfattar elevers upplevelse av kränkningar på nätet.**

Huvudmannen uppger i sin redovisning att en enkät har genomförts i åk F-9 kring elevernas nätanvändning och upplevelser av kränkningar på nätet. Frågor om elevernas nätanvändning och upplevelser av kränkningar på nätet har även lagts in i skolans trivselenkät som genomförs kontinuerligt varje år på hösten.

Två IKT-pedagoger har besökt SETT-mässan med särskilt fokus på att lära sig mer om kränkningar på nätet. Vidare har IKT pedagogerna haft en föreläsning för alla lärare i F-9 som behandlade bland annat frågor om vad eleverna gör på nätet och hur skolan kan vägleda eleverna i beteenden på nätet samt vikten av skapa tillitsfulla relationer. Kränkningar på nätet har lagts till i skolans plan mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering som reviderats under sommaren

Även om effekten enligt huvudmannen inte syns hos eleverna ännu, beskriver huvudmannen att det har skett en synvända hos personalen, vilken tidigare inte hade vetenskap om att skolans uppdrag även omfattar kränkningar på nätet som skett utanför skoltid. Sedan detta har förtydligats har fler kränkningsanmälningar kring detta anmälts och utretts på skolan. När personalens kunskap ökar om elevernas nätanvändning, samt i vilken utsträckning kränkningar på nätet förekommer i de olika klasserna,

kan skolan enligt huvudmannen också sätta in adekvata åtgärder utifrån behov och bedriva ett mer systematiskt kvalitetsarbete på området. Detta förväntas enligt huvudmannen öka elevernas trygghet och leda till ett förbättrat mående.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Karin Lindqvist.

I handläggningen av ärendet har även Ana-Maria Koci Spång, föredragande utredare, medverkat.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolinspektionens hemsida: Skolinspektionens hemsida: Skolinspektionen.se](https://skolinspektionen.se/arbete-för-en-trygg-miljö-på-nätet-fri-från-kränkningar)

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolans främjande arbete

Enligt skollagen ska utbildningen i skolan förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.¹ Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.² Huvudmannen ska se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.³ Med kränkande behandling avses ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567), kränker en elevs värdighet.⁴

I läroplanen anges att ingen i skolan ska utsättas för kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, till exempel rasism och sexism, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.⁵

Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.⁶ Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten.⁷

Alla som arbetar i skolan ska i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt, samt uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.⁸ Alla elever ska ges möjlighet

¹ 1 kap. 4 § skollagen (SFS 2010:800).

² 1 kap. 5 § skollagen.

³ 6 kap. 6 § skollagen.

⁴ 6 kap. 3 § skollagen.

⁵ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), av avsnitt 1 Förståelse och medmänsklighet.

⁶ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁷ Lgr22, avsnitt 1 God miljö för utveckling och lärande.

⁸ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.⁹

Skolans mål är att varje elev tar ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö, samt visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.¹⁰

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.¹¹

⁹ Lgr22, avsnitt 1 Skolans uppdrag.

¹⁰ Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

¹¹ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Skolans förebyggande arbete

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling i utbildningen.¹² I läroplanen anges att lärare ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka kränkande behandling.¹³ Ett aktivt förebyggande arbete är av största vikt för att motverka kränkningar, oavsett om de sker digitalt eller inte.¹⁴ Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.¹⁵ Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet som planen gäller för.¹⁶ Alla som arbetar i skolan ska samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet.¹⁷

Rektorn ska leda och samordna det pedagogiska arbetet vid en skolenhet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁸ Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.¹⁹ Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs och att eleverna och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.²⁰

¹² 6 kap. 7 § skollagen.

¹³ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁴ Proposition 2021/22:160. *Skolans arbete med trygghet och studiero*, s. 96.

¹⁵ 6 kap. 8 § skollagen.

¹⁶ 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling.

¹⁷ Lgr22, avsnitt 2.4 Skola och hem.

¹⁸ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁹ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²⁰ 4 kap. 4 § skollagen.